

מכתב

שיעון הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הגאון רבי לוי בן רבי
גמליאל הכהן רבינוביץ זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 8 פרשת משפטים תש"פ

ברכות נא-נז

יהודה דעת ב"ה שבשמים קודמים להבדלה והבריתא הזו אינה לב"ה אליבא דר"מ שנו קודם כי לר"מ בדעת ב"ה מוזן אחר בשמים ובכרייתא הזו כתוב שמוזן הראשון, וצריך לחלק גם לב"ש בין קידוש שיש להקדים הכנסת היום להבדלה שעדיף לאחר הוצאת היום הקדוש שלא יראה כמשא, ואמנם בסוף המשנה משמע שלב"ש אין ברהמ"ז טעונה כוס שקודם מברך על היין ואח"כ על המזון ואין לומר שמברך הגפן ואינו שותה שהרי המברך צריך לטעום ואם יטעם יפגום ואם נאמר שיטעם בידו א"כ יחסר מהשיעור, אך יתכן שמדובר שהיה יותר מהשיעור ואף שכתוב שהיה רק כוס אחד הכוונה שהיה יותר מאחד אך אין שיעור ב' כוסות, ומה שכתוב בברייתא אחרת שלב"ש מברך על היין ושותה ואח"כ מברך על המזון זה דעה אחרת לב"ש שבהמ"ז אין טעונה כוס.

ב"ש לא מווגים קודם נטילה כדי שלא יטמאו המשקים שאחורי הכוס מהירים ויחזרו ויטמאו הכוס וידיים לא מטמאים כוס שהם רק שניות והם מטמאים חולין רק ע"י משקים ולב"ה אם יטלו ידיים קודם יטמאו המשקים שבידיו מהכוס ויטמאו את הידים והכוס לא מטמא את הידים בלי משקים, ולב"ה המשקים שבכוס לא נטמאים מתוכו שמדובר בכלי שתוכו טהור וגבו טמא שמשקים מטמאים רק אחורי כלי ואם נטמא תוכו נטמא כולו **עמוד ב** ולב"ש אסור להשתמש בכלי שאחוריו טמאים כדי שלא ינתזו ניצוצות מתוכו לחוץ ויטמאו את הידים ולכן לב"ש לא חששו שידיו הלחות יטמאו מהמשקים שבכוס, ולכן יטול ידיו תחילה אך לב"ה מותר להשתמש בכלי שאחוריו טמאים שלא חששו לניצוצות שאינם מצויים ולכן אם יטול ידיו תחילה חוששים שיטמאו ידיו מהכוס, ובה"ה סוברים שאפילו אם אסור להשתמש בכלי שאחוריו טמאים אך עדיף למזוג את הכוס קודם כדי שיהיה תכף לנטילה סעודה.

לב"ש עדיף להניח את המפה על השולחן ולא על הכסת שמא יטמאו המשקים שבמפה מהכסת ויטמאו הידים והכסת עצמה לא נטמאה מהמפה כיון שכלי לא מטמא כלי ואדם, לב"ה לא יניח את המפה על השולחן כדי שלא יטמאו המשקים במפה מהשולחן ויטמאו האוכלים ואינם נטמאים מהשולחן בלי משקים שאוכל נטמא משני רק עם משקים ולב"ש אסור להשתמש בשולחן טמא שני שלא יכשלו אוכלי תרומה ובה"ה לא גזרו בגלל אוכלי תרומה שהם זריזים, ועוד טעם שנטילה לחולין זה רק מדרבנן וצריך טעם נוסף לומר שאין להוכיח ממה שחוששים לגבי אוכלים ולא חוששים לידים כיון שנטילה לחולין מדרבנן עדיף שיטמאו הידים ולא האוכלים שיש לטומאתם עיקר בתורה.

לב"ש קודם מכבדים הבית ואחר נוטלים מיים אחרונים, שמותר להשתמש בשמש עם הארץ וחוששים שישנם פירורים מיים והמים יפסידו אותם אך לב"ה נוטלים תחילה ידים ולא חוששים לפירורים כזית כי אסור להשתמש בשמש ע"ה וחבר לא משאיר פירורים כזית וזה כדברי ר' יוחנן שמותר לאבד ביד פירורים שאין בהם כזית, ורב הונא אמר שבכל הפרק הלכה כב"ה חוץ מדין זה ורב אושעיא שנה שהופכים כאן את ב"ש לב"ה וגם כאן הלכה כב"ה. **רבא** בירך על הבשמים לפני הנר אמרו לו הרי גם ב"ש וגם ב"ה במשנה סוברים שנו קודם ואמר רבא שדעת ר"י שלא נחלקו שברכת המזון בתחלה והבדלה בסוף, אלא נחלקו שלב"ש נו קודם ולב"ה בשמים קודם והמשנה כר"מ והלכה כב"ה לר' יהודה שבשמים קודמים לנר.

לרבא לכו"ע ברא זה לשעבר ונחלקו על בורא לב"ש משמע להבא ולכן יברך שברא ולב"ה בורא גם משמע לשעבר ולכן יברך בורא, ורב יוסף מקשה שיש פסוק יוצר ובורא חשך וכן הפסוק בורא השמים ונוטיהם משמע שבורא זה לשעבר, ולרב יוסף נחלקו רק במאור שלב"ה יש הרבה גוונים באש ולב"ש יש רק אור אחד באש וכן שנינו בכרייתא שלב"ה הרבה מאורות באש. אין מברכים על נר של גוי שלא שבת ומבאר רב יהודה בשם רב שהבשמים שלהם הם ממסיבתם שהיא לע"ז ולכאורה בסיפא כתוב של ע"ז א"כ ברישא לאמדובר בשל ע"ז ורב חנינא מסורא מבאר שסוף המשנה מסביר את ההתחלה שאין לברך על בשמים של גוי כיוון שהוא ממסיבת עכו"ם.

שנו בכרייתא שמברכים רק על נר שבת ולא על נר שלא שבת, **דף נג** אין לפרש שהוא לא שבת אפילו ממלאכת התר שהיה שנינו שמברכים על נר של יולדת או חולה ור"י בר יצחק מבאר שאם שבת ממלאכת עבירה מברכים ואם לא אין לברך עליו, וכן שנינו שאם דלק עוד מע"ש מברכים עליו. **שנו בכרייתא** שאם נכרי הדליק מישאל או להפך, מברכים עליו אך אם נכרי הדליק מנכרי אין מברכים עליו ולא מצד שלא שבת שא"כ גם ישראל מנכרי אסור ואין לומר שהאסור הלך ועכשיו זה אש של התר וזה לא נקרא חדש שא"כ לא יהיה אסור בהוצאת תוספת בשבת כי מה שעקר לא הניח, וודאי האיסור קיים והברכה היא על תוספת ההתר, אלא שבנכרי גזרו משום נכרי ראשון והאש הראשונה של עבירה.

שנו בכרייתא שהרואה אור מעיר שרובה גוים אין מברך ואם ראה מעיר שרובה ישראל מברך, וקשה שברישא כתוב שרק ברוב נכרים אינו מברך ובמחצה על מחצה אינו מברך ובסיפא כתוב שרק ברוב ישראל מברך ובמחצה

דף נא דבר שאינו נמאס עדיף שיוציאונו כשמברך ורב יצחק קסקסאה אמר לפני ר' יוסי בר' אבין בשם ר' יוחנן שלומדים מהפסוק ימלא פי תהלתך. **שאלו** את רב חסדא האם מי שאכל בלא ברכה יברך, אמר להם מי שאכל שום ייש ריח ממנו יאכל שוב ויהיה ברכה לבטלה, ורבינא הביא ראייה מטבילה שמברכים אחר הטבילה, אך יש לדחות שהטובל לא ראו לברך קודם טבילה אך באכילה שהיה ראוין אך נדחה, הוא ידחה לגמרי. **אספרגוס** של יין יפה ללב, וטוב לעינים וק"ו למעים והרגיל בו יפה לכל גופו אך המשתחר ממנו קשה לכל גופו ומה שכתוב ללב עין טחול, טוב, ולראש נמעיים ותחתוניות הוא קשה, מדובר בחדש אך מיושן הוא יפה למעים כמו שרואים במי שנדר מייין כי הוא קשה למעים אמרו לו שמיושן יפה למעים הוא אסור רק בחדש שאינו טוב למעים.

נאמרו ששה דברים באספרגוס: שותים אותו חי, מלא, מקבל בימין ושותה בשמאל, ולא ידבר אחריו ולא יפסיק בו ומחזירו רק לנותן לו ויורק אחריו וסומכים לאכול אחריו רק ממינו ודוקא בשל שכר אך של יין סומך לו פת ולא דוקא אחריו, ויפה ללב עין טחול ולא לראש מעים ותחתוניות אך של שכר יפה לרמ"ת ולא ללע"ט ואם לא ירק אחריו הוא ניזוק ויש לרוק אפילו בפני מלך שלא יסתכן.

סוריאל שר הפנים אמר לר' ישמעאל שלא יטול חלוק מהשמש ללבשו ולא יטול ידיו ממי שעדיין לא נטל ויחזיר כוס אספרגוס רק למי שנתן לו מפני שדים או שיש מלאכי חבלה שממתינים להזיק לנכשל בכך, ומלאך המוות אמר לרבי"ל שלא יעמוד לפני נשים שחוזרות מהלווית המת שהוא מרקד לפניהם עם חרב ויש לו רשות לחבל ואם זה קרה יקפוץ ד' אמות ממקומו ואם יש נהר יעבור אותו או ילך לדרך אחרת ואם יש גדר יעמוד אחריה, ואם לא יחזיר פניו ויאמר: ויאמר ה' אל השטן עד שיעברו ממנו.

כוס של ברכה טעון ד' דברים: הדחה, שטיפה חי מלא עיטור עיטוף נוטל בב' ידיים ונותנו לימין ומגביה טפח ונותן בו עיניו ויש מוסיפים שמשגרו לאנשי ביתו, ור' יוחנן אמר רק ד' דברים: הדחה שטיפה חי ומלא הדחה בפנים ושטיפה בחוץ, והמברך על כוס מלא נותנים לו נחלה בלי מצרים שכתוב ומלא ברכת ה' ים ודרום וישה, ור' יוסי בר' חנינא אומר שהיה נוחל עוה"ז יצוה"ב, רב יהודה היה מעטר בתלמידים ורב חסדא עטרו בכוסות ודוקא בחי ומוסיף עליו מים בברכת הארץ, רב פפא בירך בעיטוף ובישיבה, ורב אסי פרס סודר על ראשו, ויטול בב' ידיו שכתוב שאו ידיכם וברכו, ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שהראשונים הסתפקו אם שמאל תסייע לימין ורב אשי אמר שכיון שהראשונים הסתפקו יש להחמיר ששמאל לא תסייע לימין, **עמוד ב** יגביה טפח שכתוב כוס ישועות אשא, ויתן בו עיניו כדי שלא יהיה הסח הדעת, ומשגר לאשתו כדי שהיא תתברך, וכשעולא בירך בבית ר' נחמן אמר ר"נ שישגרו לאשתו ואמר עולא שר' יוחנן אמר שפרי בטנה של אשה מתברך רק מבעלה שכתוב וברך פרי בטנך וכן שנו בכרייתא, ושמעיה אשתו ילתא וכעסה והיא שברה בבית היין ד' מאות חביות, אמר ר"נ שישלחו לה ואמר עולא שכל החבית היא ככוס של ברכה ואמרה ילתא מהרוכלים רבים דיבורים ומבלויי בגדים יש כינים.

רב אסי אמר שאין לדבר משאחו כוס של ברכה, ואין לברך על כוס של פורענות וביאר ר"נ בר יצחק שהוא כוס שני של זוגות שהוא מזיק כמו שכתוב הכון לקראת אלווקך וכוס של זוגות אינו מתוקן.

ר' אבהו אמר שהאוכל בהליכתו יעמוד כשמברך, האוכל בעמידה ישב כשמברך, והאוכל בהסיבה ישב כשמברך, ולהלכה ככולם ישב ויברך.

פרק אלו דברים
משנה לב"ש בקידוש היום יברך קודם על היום ואח"כ ברכת יין ולב"ה ברכת יין קודמת לברכת קידוש לב"ש קודם נוטל ידיו ואח"כ מוזג כוס ולב"ה מזיגת כוס קודמת, לב"ש יניח את המפה שקינח בה על השולחן ולב"ה יניח על הכסת, לב"ש כיבוד הבית קודמת למים אחרונים ולב"ה נטילת ידיים קודמת, לב"ש במוצ"ש יברך על הנר ואח"כ על המזון ואח"כ בשמים ואח"כ הבדלה, ולב"ה מוזן אחר בשמים, לב"ש מברך שברא מאור האש ולב"ה בורא מאורי האש, אין מברכים על נר בשמים של נכרי ולא על של מתיים ולא על של עבודה זרה, ומברכים על הנר רק משהניגים מאור, לב"ש השוכח לברך יחזור למקומו ולב"ה יברך במקום שנזכר ויכול לברך עד הזמן שמתעכל המזון במיעוץ, לב"ש אם יש לו רק כוס אחת יברך על היין ואח"כ על המזון, ולב"ה קודם מברך על המזון. עונים אמן אחר ישראל גם אם לא שמע כל הברכה ואחר כותי יענה רק אם שמע כל הברכה. **גמרא** שנו בכרייתא שלב"ש מקדימים קידוש ליין שהיום גורם ליין שיבא והיום נכנס קודם היין ולב"ה מקדימים את היין שהוא גורם לאמירת הקידוש עליו ועוד שברכת היום תדירה יותר מקידוש ותדיר קודם ולב"ה יש י' סיבות מול ב"ש והלכה כב"ה וצריך לחדש שהלכה כמותם אפילו קודם שיצאה בת קול שהלכה כב"ה, או שבאו לומר הלכה כב"ה אפילו לר' יהושע שאין משגיחים בבת קול.

דף נב יש ברייתא שהנכנס לביתו במוצ"ש מברך על היין והנר ובשמים והבדלה בסוף ורואים שגם לב"ש יין קודם לברכת היום, שהרי שנינו שלר'

על מחצה לא מברך, ויש לומר שגם במחצה על מחצה מברך ונקטו רוב ישראל אגב שכתבו ברישא רוב נכרים.

שנו בברייתא שאם ראה תינוק עם אבוקה בידו אם ישראל הוא מברך ואם לא אינו מברך ומבאר רב יהודה בשם רב שמדובר סמוך לשקיעה ואם הוא גדול הוא ודאי גוי אך בקטן יכול לברוק אם יהודי הוא או לא והוא לקח במקרה.

שנו בברייתא שאם ראה אור עבה כפי הכבשן מברך ואם לא אינו מברך, ויש ברייתא שעל אור של כבשם מברך ויש ברייתא שאינו מברך ויש לבאר שבסוף מלאכת הלכות בכבשן מברך אך בתחילה אין לברך על כי זה לא להאיר וכן יש שני ברייתות בתנור וכיריים והחילוק הוא שמה שאופים בתחילה אינו להאיר ואין מברך עליו אך בסוף האפייה מוסיפין עוד בשביל להאיר.

יש ברייתא שמברכים על אור של ביהכנ"ס או בית המדרש ויש ברייתא שלא מברכים והחילוק הוא שאם הדליקו לאדם חשוב אין מברכים שאינו האיר אלא לכבוד אך אם אין אדם חשוב מברכים, ועוד יש לחלק שאם יש שמש מברכים גם כשיש אדם חשוב שעשוי להאיר עבורו, ועוד יש לחלק שאם יש זר שםמילא יש לו אור ממנו א"כ האור עבור האדם חשוב ואינו להאיר ואין מברכים עליו.

יש ברייתא שלב"ש אם הביאו אור לבית המדרש כל אחד מברך לעצמו ולא יפסיקו כולם מפני ביטול הלימוד, ולב"ה אחד יברך משום ברוב עם הדרת מלך כמו שאצל ר"ג לא היו אומרים מרפא למתעטט בבית המדרש משום ביטול ביהמ"ד.

לא מברכים על נר של מתים שהוא עשוי לכבוד, ולא מברכים על בשמים של מתים שזה עשוי להעביר את הריח, ולדעת רב מי שמדליקים עבורו נר גם ביום אין מברכים שהוא לכבוד ואם מדליקים לו רק בלילה הוא להאיר, ומברכים. ולרב הונא אין מברכים על בשמים של בית הכסא, ולא מברכים על השמן לעשוי להעביר זוהמא שהוא לא עשוי לריח, ויש להקשות ששינוי שהנכנס לחנות של בשם מברך פעם אחת ואם יצא ונכנס מברך כל פעם והרי זה עשוי למכירה ולא לריח, ויש לומר שזה עשוי לריח כדי שיבואו אנשים לקנות.

שנו בברייתא שאם הריח ריח מעיר שרובה עכו"ם אין מברך ואם רובה ישראל מברך, ולר' יוסי גם ברוב ישראל אין מברך שמייעוט הנשים מקטרות לכשפים וזה מצטרף למיעוט שעושות לבשם את הכלים וא"כ הרוב לא עשוי לריח.

ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שההולך בע"ש בטבריה ובמוצ"ש בציפורי ומריח ריח אינו מברך שהם נהגו לבשם אז את הכלים ואינו לריח, ושנו בברייתא שההולך בשוק של עכו"ם ומתרצה להריח הוא חוטא.

עמוד ב ר' יהודה אמר בשם רב שאין צריך להנות ממש מהאור כדי לברך עליו אלא הוא שיעור באדם שאם היה עומד קרוב היה יכול להשתמש באור ומברך גם בעומד רחוק וכן אמר רב אשי, אך קשה שבריייתא שנינו שאם יש לו פנס או ראה שלהבת ולא משתמש לאורה או משתמש לאורה ואינו רואה השלהבת אין מברך, יש לומר שעיקב הברכה זה לא מצד המרחק אלא מצד שהיא נחלת.

נחלים לוחשות מברכים עליהם ועל אוממות אין מברכים ומבאר רב חסדא ששיעור לוחשות כדי ש יכניס לתוכם קיסם והם ידלקו מעצמם, ויש להסתפק אם גורסים אוממות או עוממות ורוב חסדא בר אבידמי מוכיח שהגריסא היא עוממות בע כמו שכתוב בספר ארזים לדעת רמב"ם, לדעת רבא צריך להנות ממש מהאור ולעולא בשיעור שיבדיל בין איסר לפונדיון ולחזקה שיבחיץ בין משקל של טבריה לשל ציפורי, רב יהודה בריך על האור שמגיע מבית אדא דיילא רבא בריך על בית גוריא בר חמא, ואביי בריך על בית בר אבבה.

רב יהודה אמר בשם רב שלא צריך לחזור על אור במוצ"ש ור' זירא אמר שחזור על אור עד ששמע מה שרב אמר.

רב זביד או רב דימי בר אבא אמר שמי שלא בריך במקומו במזיד גם לב"ה חוזר למקומו ונחלקו רב בשכה, וכתבו במשנה שכת דוקא ולא לחדש שב"ש החמירו אף בשכה, ושנינו שב"ה אמרו לב"ש שמי שירד מהבירה ושכה האם נטרייחנו לחזור, אמרו ב"ש שאם היה מאבד ארנק ודאי היה חוזר א"כ ראוי שיחזור לכבוד שמים, תלמיד אחד החמיר על עצמו לחזור בשוגג ומצא ארנק זהב ואחד הקל במזיד לברך במקום שהוא ואכלו אריה, ורבה בר בר חנה הלך בשיירה והוא אכל והם התחילו ללכת והוא שכח לברך ורבה אמר להם שהוא שכח ינות זהב כדי שיחכו לו וחזרו וברין ומצא ינות זהב ודוקא יונה שישאל נמשלו לה שכתוב כנפי יונה נחפה בכסף שיונה ניצולת רק בכנפיה וישאל ניצולים במצוות.

זמן הברכה הוא עד שיעור עיכול לר' יוחנן כ"ז שאינו רעב ולריש לקיש כל זמן שצמא מחמת אכילתו, ורב יימר בר שלמיא או רב יימר בר שזיב הקשה למו זוטרא היה רב אמי בשם ר"ל שיעור ד' מיל יש לומר שכאן מדובר באכילה מועטת אך באכילה מרובה גם לר"ל שיעור עיכול הוא הילוך ד' מיל.

רב חייא בר רב אמר שאם לא אכל יוצא בשמיעה רק כששומע כל הברכה אך לענות עונה גם על חלק מהברכה, רב אמר לבנו שעדיף לברך מלענות וכן אמר רב הונא ורבה בנו ולר' יוסי בברייתא לענות עדיף, ור' נהוראי הוכיח לו שיש חיללים שירדים למלחמה לגרות והגבורים מנצחים, ונחלקו בזה תנאים שישנו שביין המברך ובין העונה במשמע וממהרים למברך מהעונה.

שמואל שאל את רב אם עונים אחר תינוקות אמר רב שבזמן שהם לומדים לא עונים אחריהם אך כשמברכים בשעת החיוב עונים אחריהם.

לר' זילאי שמן של סוף הסעודה מעכב הברכה ולר' זיואי אינו מעכב לר' אחא שמן טוב מעכב, ר' זוהמאי סובר שכמו שזוהמא פסול לעבודה כך זיהום הידים מעכב את הברכה ור"נ בר יצחק מביא לכן ראייה מדברי רב יהודה בשם רב ויש ששנו בברייתא שלומדים מהפסוק והתקדשתם זה מים ראשונים והיתם קדושים זה מים אחרונים כי קדוש זה שמן, אני ה' אלוקיכם זה הברכה.

משנה הרואה מקום שנעשו בו ניסים לישראל אומר ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה, ראה מקום שנעקרה ממנו ע"ז אומר ברוך שעקר ע"ז מארצינו, על כוכב שביט ורעידת אדמה רעמים רוחות וברקים אומר ברוך שכוחו וגבורתו מלא עולם, על ההרים וגבעות ימים ונהרות ומדבריות אומר עושה מעשה בראשית, ולר' יהודה על הים הגדול אומר שעשה את הים הגדול כשרואהו אחת לל' יום, על גשמים ובשורות טובות אומר הטוב והמטיב, על בשורות רעות אומר דיין האמת על בית חדש או כלים חדשים אומר שהחיינו, יש רעה שמברך בטובה הטוב והמטיב, ויש טובה שמברך עליה דיין האמת, המתפלל על מה שהיה זו תפלה שוא כגון וישיתה אשתו מעוברת והוא מתפלל שתלד זכר או ששומע צוהה מן הצידור ואומר יה"ר שאין זה מביית. הנכנס לכרך מתפלל בכניסה וביציאה, ולכן עזאי קודם כניסה, מתפלל, ואחריה הוא מודה וכן קודם יציאה ואחריה, מברך על הרעה כמו שמברך על הטובה שכתוב ואהבת את ה' אלוקיך, בכל לבבך בשני היצרים הטוב והרע, ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך ובכל מאורך, בכל ממוןך, או שבכל מדה שמודד לך תודה לו מאד, אין להקל ראש כנגד שער מזרח של הר הבית שהוא כנגד קדש הקדשים, ולא יכנס להר הבית במקל ומנעל וארנק ואבק ועל רגליו ולא יעבור קפנדריא לקצר דרכו ולא ירוק שם, בתחיתם הברכות במקדש היו אומרים ברוך ה' מן העולם ואחר שאמרו הצדוקים שאין עוה"ב, אומרים בביהמ"ק מן העולם עד העולם. אדם יכול לשאול בשלום חבירו בשם ה' שבעז אמר לקוצרים ה' עמכם והם אמרו לו יברכך ה' וכן אמרו לגדעון ה' עמך גיבור החיל ונאמר במשלי אל תבזז כי זקנה אמך, וכתוב עת לעשות לה' הפרו תורתך, ור' נתן מפרש שמותר להפר את התורה בשביל רצון ה'. **גמרא** ר' יוחנן אומר שלומדים מיתרו שאמר ברכה על הניסים של יציאת מצרים ברוך ה' אשר הציל.

לכאורה משמע שרק על נס רבים מברכים ויש להוכיח מהאיש שניצל מאריה ומרו לו רבא שבכל עת שישגיע למקום יברך שעשה לי נס במקום הזה ובר בר רבינא היה צמא למים בבקעת ערבות ונברא לו מעין, ופעם הלך בשוק של מחוזה והתנפל עליו גמל משוגע וניצל ואמר לו רבינא שבערבות יברך שעשה לי נס כאן ובגמל ובמחוזא יברך ברוך שעשה נס בגמל ובערבות, ויש לומר שעל נס של רבים כולם מברכים ועל של יחיד רק הוא מברך.

שנו בברייתא שהרואה את מעברות הים והירדן נחלי ארנון אבני אלגביש במורד בית חורון ואבן שעוג רצה לזרוק על ישראל ואבן שישב משה במלחמת עמלק, ואשת לוט, וחומת יריחו שנבלעה אומר הודאה ושבח, הנס של קריעת ים סוף מפורש בתורה וכן מפורש בה"ש מלמדות הירדן, והנס של נחלי ארנון שאמר בשלום על פן יאמר הנס מלחמות ה' את והב בסופה, ושנינו שאת והב היו שני מצורעים שהלכו בסוף מחנה ישראל, **עמוד ב** שכשעברו ישראל עשו האמוריים מערות בראש ההרים מעל נחל ארנון והתחבאו בהם ורצו להרוג את ישראל כשיעברו תחתם אך הארון שהלך לפני ישראל ישר את ההרים וכשבאו ישראל ההרים התחברו והם מתו ודמם ירד לנחל ואת והב ראו וספרו לישראל וישאל אמרו שירה, ועל זה נאמר ואשד הנחלים אשר נטה לשת ער, אבני אלגביש נקראו כך שהם נעצרו על גב האיש משה שנקרא איש והוא עצר את הברד, והם ירדו בגלל יהושע, שכתוב עליו איש אשר רוח בו, וכשירדו הכנענים במורד בית חורון ה' השליך עליהם אבנים גדולות.

עוג מלך הבשן עקר הר של ג' פרסאות כמחנה ישראל והניחו על ראשו להשליך עליהם והקב"ה הזמין שם נמלים שהם ניקבו את ההר כנגד ראשו וירד לצוארו ורצה לשלפו ויצאו שינוי כמו שכתוב שיני רשעים שברת ויש לקרוא שרבת, והוא לא יכל לשלפו ובינתים משה שגבהו היה י' אמות קפץ י' אמות וכהו בקרסולו ובמקלו שהיה י' אמות והרגו.

אבן שישב משה במלחמה שכתוב וידי משה כבדים וישמו אבן וישב עליה, ואשת לוט הביטה לאחור ונעשתה צניב מלח ועל מלח חומת יריחו נאמר ותפול החומה תחתיה, על אשת לוט אומר ברוך דיין האמת ועל לוט אומר ברוך זוכר הצדיקים, שאמר ר' יוחנן שגם בשעת פורענות הקב"ה זוכר את הצדיקים שנאמר ויזכור אלוקים את אברהם ויצל את לוט מתוך ההפיכה.

לכאורה חומת יריחו לא נבלעה אלא נפלה ויש לומר שגבהה היה כרחבה ולכן כשנפלה תחתיה נבלעה,

רב יהודה אמר בשם רב שד' אנשים מודים אחר יציאה מהסכנה: יורדי הים, הולכי מדבריות, חולה שהתרפא, והיוצא מבית הסוהר, על יורדי הים נאמר יורדי הים באניות המה ראו מעשי ה' יחוגו כשיכור ויצעקו, וממצוקותיהם יוצאים ואח"כ כתוב וירד לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, ונאמר שם על הולכי מדברות, הולכי בישימון דרך ויצעקו, וירדו. ואח"כ נאמר יורד לה' חסדו, ועל חולה נאמר כל אוכל תתעב נפשם ויצעקו, ישלח דברו וירפאם ונאמר יורד לה' חסדו, על חבוש בבית הסוהר כתוב שם יושבי חשך וצלמות ויצעקו, וכתוב יוצאים מחשך וצלמות, ואח"כ נאמר יורד לה' חסדו.

רב יהודה אמר שהברכה היא ברוך גומל חסדים טובים ואביי אמר שצריך בפני עשרה שכתוב וירוממיהו בקהל עם ומר זוטרא אמר שנים מתוכם יהיו חכמים שכתוב ובמושב זקנים יללנה וא"כ שכולם יהיו חכמים שלא כתוב בקהל זקנים, אך היה אפשר לומר שצריך י' אנשים ועוד שני חכמים.

כשרב יהודה חלה והתרפא נכנס אליו ר' חנא מבגד ועוד חכמים ואמרו לו ברוך ה' שנתנך לנו ולא לעפר ואמר שפטרוהו מלברך שהם היו עשרה ואף שהוא לא בריך אך הוא ענה אחריהם אמן.

רב יהודא אמר שחולה חתן וכלה צריכים שימור ממוזיקים, ויש מוסיפים גם יולדת ויש אומרים גם אבל וי"א גם ת"ח כלילה,

רב יהודה אמר שג' דברים המאריך בהם יארכו ימיו: תפלה, אכילה, ובית הכסא,

אמר לו לא תזדקק למעשה ידיך, אמר לו ראיתי ששתי רגלי נחתכו אמר לו לא תזדקק להם שתרכב על סוס, אמר לו שאמרנו בחלום באדר תמות ולא תראה ניסן, אמר לו תמות בכבוד ולא תגיע לניסיון, צדוקי אמר לו' ישמעאל ראיתי שאני משקה שמן לזיתים אמר לו באת על אמך אמר לו ראיתי שקטפתי כוכב ובלעתי אמר לו גנת יהודי ומכרתו ואכלת דמיו, אמר ל ראיתי שעני מנשקות אחת לשניה, אמר לו באת על האחות, אמר לו ראיתי שנישקתי ירח אמר לו נאפת עם אשת איש, אמר לו ראיתי שדרכתי על צל של הדס אמר לו נאפת עם נערה מאורסה אמר לו ראיתי את הצל מלמעלה אמר לו שהמשכב היה הפוך, אמר לו ראיתי עורבים מקיפים למטחי אמר לו שהשן זינתה מהרבה, אמר לו ראיתי יונים מקיפים למטחי אמר לו זנית עם הרבה נשים אמר לו ראיתי שתי יונים פורחות אמר לו גרשת שתי נשים בלי גט, אמר לו ראיתי שקלפתי ביצים אמר לו הפשטת מתים אמר לו אתה צודק בכול חוץ מהאחרון, ואשה באה נאמרה שהבגד שהוא לובש הוא של מת פלוני, אמר לו ראיתי שאבי השאיר לי נכסים בקפוטקיא אמר לו יש לך שם משהו, אמר לו לא, אמר לו אי' הכוונה שיש לך ממון בקורה עשירית וזה ר"ת קפא כשורא דיקא וכך היה.

ר' חנינא אומר שהרואה באר בחלום רואה שלום כמו שכתוב על עבדי יצחק שמצאו באר מים חיים, ור' נתן אומר שהוא רואה תורה שנאמר עליה מצא חיים, ורבא אומר שהוא רואה חיים ממש, ר' חנן אומר שאם ראה בחלום ג' דברים הם סימן לשלום: נהר, שכתוב כנהר שלום, ציפור, שכתוב כצפורים עפות, ור' חנינא אומר שבקדרה רק כשאין בה בשר שכתוב ה' תשפות שלום לנו ועם בשר זה פורענות שכתוב ופרשו כאשר בסיר כבשר בתוך קלחת.

רבי'ל אומר שאם ראה נהר יאמר את הפסוק כנהר שלום קודם שיעלה לפיו הפסוק כנהר צר, אם ראה ציפור יזכיר את הפסוק כצפורים עפות קודם שיבא הפסוק כציפור נודדת וכן אם ראה קדרה יזכיר את הפסוק הטוב קודם שיבא שפות הסיר שפות, ראה ענבים יאמר את הפסוק כענבים במדבר קודם שיבא הפסוק כענבמו ענבי רוש, ראה הור יאמר מה נאוה על ההרים, קודם שיבא הפסוק על ההרים אשא בכי, ראה שופר יאמר קודם את הפסוק יתקע בשופר גדול, קודם שיבא הפסוק תקעו שופר בגבעה, ראה כלב יזכיר את הפסוק לא תחרץ כלב, קודם שיבא הפסוק הכלבים עזי נפש, ראה ארי יאמר אריה שאג מי לא ירא קודם שיבא הפסוק עלה ארי מסובכו ראה תגלחת יאמר ויגלח ויחלף קודם שיבא הפסוק גולחתי וסר כוחי, ראה באר יאמר באר מים חיים קודם שיעלה הפסוק כהקיר ביר מימיה, ראה קנה יאמר קנה רצוץ לא ישרב קודם שיבא הפסוק משעת קנה רצוץ.

שנו בברייתא שאם ראה קנה זה סימן לחכמה שכתוב קנה בינה, ר' זירא אומר שאם ראה דלת קורא רך של דקל ושעה סימן לחכמה ואין מראים דלת אלא לירא שמים בכל כוחו, ראה שור יאמר בכור שורו הדר לו קודם שיבא הפסוק כי יגח שור, האוכל מבשר שור בחלום מתעשר, אם נגחו יהיה לו בנים מנגחים בתורה אם נשכו יסורים באים עליו, אם בעטו יהיה לו דרך רחוקה, אם רכב עליו יעלה לגדולה, ואם השור עליו הוא ימות, ראה חמור יצפה לישועה שכתוב עני ורוכב על חמור הרואה חתול במקום שקוראים לו שונרא יהיה לו שיר נאה ואם קוראים שינרא יהיה לו שינוי רע, ראה ענבים לבנות יפה לו תמיד, שאורות יפות בזמנם ורעות שלא בזמנם, ראה סוס לבן יפה לו בין רץ בין בנחת ואם ראה סוס אדום יפה לו רק בנחת ראה ישמעאל בן אברהם תפלתו נשמעת, אך סתם ישמעאלי לא. ראה גמל ניצול ממתה שנגזרה עליו ור חמא בר חנינא למד מהפסוק אעלך גם עלה, ור'נ בר יצחק למד מהפסוק גם ה' אעביר חטאתך לא תמות, ראה פנחס בחלום פלא נעשה לו, ראה פיל פלאות נעשו לו, ראה פילים פלא פלאות יעשו לו, אך קשה ששינוי שכל החיות יפיים לחלום חוץ מפיל וקוף,

ר'נז יש לומר שכיש לו אוקף זה יפה לחלום אך פיל בלי אוקף אינו יפיים לחלום

ראה שם הונא בחלום נס יעשה לו, ראה חנינא חנניה יוחנן נסי נסים נעשו לו, ראה הספד בחלום חסו עליו ופדאוהו ודוקא בכתב, העונה יהא שמייה רבה בחלום מובטח לו שהוא בן עזה"ב הקורא קר"ש הוא ראוי לשכניה רק הדור לא זכאי, המניח תפילין יצפה לגדולה שנאמר על תפילין וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, המתפלל בחלום ולא סיים סימן יפה לו, בא על אמו בחלום יצפה לבינה שכתוב אם לבינה, בא על אחותו יצפה לחכמה שכתוב אמור לחכמה אחותי את, בא בחלום על אשת איש כשאינו מכירה ולא חשב עליה מובטח לו שהוא בן העוה"ב, ר' חייא בר אבא אומר שאם ראה חטיים הוא סימן לשלום שכתוב חלב חטיים השם גבולך שלום, אם ראה שעורים יסורו עוונותיו וכתוב וסר עוונך, ור' יודא עלה לא"י רק כשראה שעורים בחלום, ראה גפן טעונה אין אשתו מפלת שכתוב אשתך כגפן פוריה, ראה ענף גפן יצפה למשיח שכתוב ולשורקה בני אתונו, ראה תאנה תורתו משתמרת שכתוב נוצר תאנה יאכל פריה, ראה רימונים קטנים עסקו יעשה פרי, ראה רימונים גדולים ירבה עסקו, ראה רימון חצוי, אם הוא ת"ח יצפה לתורה שכתוב מעסיס רימוני, אם הוא עם הארץ יצפה למצוות שכתוב כפלה הרימון רקתך שפילו ריקנים מלאים מצוות, ראה זיתים קטנים יפירה וירבה ויתקיים עסקו, ראה עץ זית יהיה לו בנים מרובים שכתוב בניך כגבולך זיתים, ויש אומרים שיהיה לו שם טוב שכתוב זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמים, ראה שמן זית יצפה למאור תורה, ראה תמרים תמו עוונותיו שכתוב תם עוונך. רב יוסף אומר שאם ראה עז השנה מתברכת לו ראה עזים השנים מתברכות לו שכתוב ודי חלב עזים ללחמך, ראה הדס נכסיו מצליחים ואם אין לו נכסים יבואו לו ירושה ממקום אחר ועולא אמר או ששנו בברייתא שדוקא כשראה על כנס, ראה אתרוג הוא הדור לפני קונו שכתוב פרי עץ הדור, ראה לולב יש לו לב אחד לשמים, ראה אווז יצפה לחכמה שכתוב חכמות בחוץ תרונה, ורבא עליה יהיה ראש ישיבה, וכן ראה ר' אשי, קודם שעלה לגדולה, ראה

תרגול יצפה לכן זכר, ראה תרגולים יצפה לבנים זכרים, ראה תרגולת יצפה לתרביצא גילה ונאה, ראה ביצים תלויה בקשתו, נשברו הביצים נעשתה בקשתו, וכן בראה אגוזים וקשואים וכלי זכוכית וכל דבר הנשבר, הנכנס לכרך בחלום נעשה חפצו שכתוב וינחם אל מחוז חפצם, המגלה ראשו בחלום זה יפה לו, ואם גילה גם ראשו וזקנו, זה יפה גם למשפחתו, ישב בספינה קטנה שם טוב יצא לו, ישב בספינה גדולה יהיה שם טוב גם למשפחתו ודוקא בהולכת בעומק הים, המתפנה בחלום ללא קינוח יפה לו שכתוב מהר צועה להפתח, עלה לגג בחלום יעלה לגדולה ירד מהגג ירד מגדולה, ואביי ורבא סוברים שכיון שעלה לא יורד, קרע בגדו בחלום נקרע גזר דינו ראה עצמו ערום בחלום אם בחו"ל הוא בלי חטא ואם הוא בא"י הוא ערום ממצוות, אם נתפס למלכות בחלום יהיה לו שמירה ואם תפסוהו, בקולר יהיה לו יותר שמירה אך בסתם חבל לא, אם נכנס לאגם בחלום הוא יהיה ראש ישיבה אם נכנס ליער הוא יהיה ראש לבני כלה, ורב פפא חלם שנכנס לאגם והוא נהיה ראש ישיבה ורב הונא ראה שהוא נכנס ליער והוא נעשה ראש בני כלה ויש אומרים ששינהם נכנסו לאגם ורב פפא נכנס עם זוג ונהיה ראש ישיבה ורב הונא בלי זוג ונעשה ראש בני כלה, ורב אשי נכנס לאגם עם זוג והרעיש בו. שנה תלמיד לפני ר'נ בר יצחק שהמקיז דם בחלום עונותיו סדורים להמחל, ותלמיד שנה לפני רב ששת שאם ראה נחש בחלום פרנסה מזומנת לו אם נשכו נכפלה לו אם הרגו אבדה הפרנסה, ורב ששת אמר שפרנסתו הוכפלה ואך הוא אמר זאת לעצמו שהוא חלם כך, תלמיד שנה לפני ר' יוחנן משקים טובים לחלום אך יין יש שותה וטוב לו שכתוב ויין ישמח ויש שותה ורע לו שכתוב תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, ור' יוחנן אמר לו שלת"ח תמיד זה סימן טוב לו שכתוב לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי.

עמוד ב' יוחנן אומר שאם נפל פסוק בפיו בהשכמה זה נבואה קטנה. **שנו בברייתא** ישיש ג' מלכים בחלום שאם ראה דוד יצפה לחסידות, ראה להיהיצה לחכמה ראה אחאב ידאג מפורענות, ויש ד' נביאים בחלום שאם ראה ספר מלכים יצפה לגדולה, ראה יחזקאל יצפה לחכמה, ראה ישעיה יצפה לנחמה ראה ירמיהו ידגמפורענות ויש ג' כתובים גדולים אם ראה תהילים יצפה לחסידות ראהמשלי יצפה לחכמה ראה איוב ידאג מפורענות, ויש ג' כתובים קטנים בחלום שאם ראה קהלת יצפה לחכמה ראה איכה ידאג מפורענות, ראה מגלת אסתר יצפה לנס.

ג' חכמים בחלום: ראה רבי יצפה לחכמה, ר"א בן עזריה לעשירות, ר' ישמעאל בן אלישע ידאג מפורענות, ג' תלמידי חכמים בחלום ראה בן זומא יצפה לחכמה וכן עזאי לחסידות ראה את אחר ידאג מפורענות. **פיל** בלי אוקף קוף וקיפוף לא יפיים לחלום ושאר חיות יפיים לחלום, כל מיני מתכת יפיים אם ראה בחלום מלבד מעדר פסל וקרדום שראה בקת שלהם, מיני פרות וירקות יפיים חוץ מפגי תמרה וראשי לפתות כשאנים בבסיסם ורב שאמר שהוא התעשר אחר שראה ראשי לפתות מדובר שראה בבסיסם ועלה לגדולה, כל מיני צבעונים יפיים חוץ מתכלת, כל מיני עופות יפיים חוץ מינוסף כח ועטלף,

ג' נכנסים לגוף והוא לא נהנה מהם: גודגדניות כפניות רחני תמר, ג' לא נכנסים לגוף והוא נהנה מהם: רחיצה סיכה ותשמיש, ג' מעין עוה"ב: שבת שמש זורחת ותשמיש יציאת נקבים, ותשמיש המטה לא בכללם כי הוא מכחיש את הגוף, ג' דברים משיבים דעתו של אדם: קול מראה וריח, ג' דברים מרחיבים דעתו של אדם: דירה וכלים נאים ואשה נאה.

ה' דברים אחד משישים: **אש** אחד מס' לנהינם, **דבש** אחד מס' למן, **שבת** אחד מס' לעוה"ב, **שינה** אחד מס' למיתה, **חלום** אחד מס' לנבואה. ו' דברים יפיים לחולה: **עטוש** שכתוב עטישותיו תהל אור, **זעה** שכתוב בזעת אפך תאכל חם, **שלושל** שכתוב מהר צעה להפתח, **קרי** שכתוב יראה זרע יאריך ימים, **ישנה** שכתוב ישנתי אז ינוח לי **חלום** שכתוב תחלימני ותחיני, ו' דברים מרפאים את החולה: כרוב תרדים סיסים וכישי וקיבה ורחם וכבד, ויש מוסיפים דינים קטנים והם גם מרפאים ומברכים כל גופו, י' דברים מחזירים את החולה לחלו: האוכל בשר שור ובשר שמן, וצלי או צפרים ביצה צלוייה תגלחת ושחלים חלב גבינה ומרחץ ויש מוסיפים אגוזים וקישואים ושנו אצל ר' ישמעאל שהם נקראים כך שקשים לגוף כחכרות, אך קשה שרב יהודה אמר בשם רב שהפסוק שני גוים והכתוב הוא גיים נאמר על רבי ואנטונינוס שלא פסק מהם קישואים צנון וחזרת, יש לומר שמדובר בקישואים קטנים, אך גדולים קשים לגוף.

שנו בברייתא שאם חלם ישיש מת בבית זה שלום בבית וכן אם המת אכל ושתה ואם נטל הוא נטל נעלים וסנדלים זה סימן רע ומה שהמת מביא זה יפה חוץ מעפר וחרדל.

שנו בברייתא שהרואה מרקוליס מברך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו, הרואה מקום שנעקרה ע"ז אומר ברוך שעקר ע"ז מארצנו והיא תעקר בכל מקום והשב לב עובריהם לעבדך ובחול'ל שהעובדים רובם גוים א"צ להוסיף והשב, ולרשב"א גם בחו"ל יאמר והשב שהם עתידים להתגייר שנאמר אהפוך אל עמים שפה ברורה.

רב המנונא דרש שהרואה את כבל מברך ברוך שהחריב כבל הרשעה, ראה את בית נבוכנצר מברך שהחריב בית נבוכנצר ראה טוב אריות וכבשן האש אומר ברוך שעשה ניסים לאבותינו ראה מרקוליס אומר ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו, ראה מקום שנוטלים ממנו עפר אומר ברוך גזור ומקים, וכשרבא ראה חמורים שנוטלים עפר מבבל אמר רוצו צדיקים לעשות רצון ה' ומר בר רבינא נטל עפר וזרק כדי לקיים את הפסוק וטאטאתיה במטאטא השמד, ורב אשי אמר שהוא לא שמע את דברי רב המנונא אך הוא ברך מעצמו את כל הברכות הללו.